

PADOMES IETEIKUMS**(2018. gada 13. jūlijs)****par Īrijas 2018. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Īrijas 2018. gada stabilitātes programmu**

(2018/C 320/07)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ⁽¹⁾ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ⁽²⁾, un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2017. gada 22. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2018. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pilāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2018. gada 22. martā. Komisija 2017. gada 22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata arī pieņēma brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Īrija bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu "Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku", kuru Eiropadome apstiprināja 2018. gada 22. martā. Padome ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ⁽³⁾ ("eurozonai adresētais ieteikums") pieņēma 2018. gada 14. maijā.
- (2) Ņemot vērā to, ka Īrija ir dalībvalsts, kuras valūta ir euro, un ka ekonomiskajā un monetārajā savienībā ekonomikas ir savstarpēji cieši saistītas, Īrijai būtu jānodrošina, ka tiek pilnībā un laikus īstenots eurozonai adresētais ieteikums, kurš atspoguļots turpmāk sniegtajos ieteikumos, jo īpaši 1. un 2. ieteikumā.
- (3) 2018. gada ziņojums par Īriju tika publicēts 2018. gada 7. martā. Tajā tika izvērtēts, kā Īrija īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2017. gada 11. jūlijā ⁽⁴⁾, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc tai adresētajiem ieteikumiem, kuri pieņemti iepriekšējos gados, un Īrijas progress virzībā uz stratēģijas "Eiropa 2020" valsts mērķu sasniegšanu. Tajā bija ietverts arī padziļināts pārskats, kurš veikts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu un kura rezultāti arī tika publicēti 2018. gada 7. martā. No Komisijas veiktās analīzes tika secināts, ka Īrijā pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Konkrētāk, lielais privātā sektora un valsts parāda apjoms un neto ārējās saistības rada neaizsargātību. Tomēr ir veikti būtiski uzlabojumi. Straujš produktivitātes

⁽¹⁾ OVL 209, 2.8.1997., 1. lpp.⁽²⁾ OVL 306, 23.11.2011., 25. lpp.⁽³⁾ OVC 179, 25.5.2018., 1. lpp.⁽⁴⁾ OVC 261, 9.8.2017., 1. lpp.

pieaugums pēdējo gadu laikā ir uzlabojis konkurētspēju un padarījis pozitīvu tekošā konta bilanci, kas nozīmē, ka strauji samazinās lielais neto ārvalstu saistību apjoms. Spēcīga ekonomikas izaugsme turpina veicināt privātā sektora aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanu. Tomēr privātā sektora pārāds joprojām ir liels, lai gan, novērtējot uzņēmumu pārādu, ir jāņem vērā daudz nacionālo uzņēmumu darbības spēcīgā ietekme, un mājsaimniecību pārāds, šķiet, kopumā atbilst pamatrādītājiem. Tiek prognozēts, ka valsts pārāds turpinās samazināties, un budžeta deficīts tuvojas līdzsvaram. Mājokļu cenas strauji pieaug, lai gan to līmenis iepriekš, iespējams, bija pārāk zems, un tādējādi tiek stiprinātas arī mājsaimniecību bilances. Bankas ir labi rekapitalizētas, un to rentabilitāte pakāpeniski uzlabojas. Kaut gan ieņēmumus nenesošu aizdevumu apjoms joprojām ir liels, tas turpina samazināties. Šīs ievainojamības novēršanai ir veikti politikas pasākumi, bet dažiem no tiem būs vajadzīgs laiks, lai sniegtu gaidītos rezultātus.

- (4) Īrija savu 2018. gada valsts reformu programmu iesniedza 2018. gada 18. aprīlī un 2018. gada stabilitātes programmu – 2018. gada 30. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.
- (5) Attiecīgie šai valstij adresētie ieteikumi ir ņemti vērā, plānojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus ("ESI fondi") 2014.–2020. gada plānošanas periodam. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013 (1) 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Sīkāku informāciju par to, kā tā izmantotu minēto noteikumu, Komisija ir sniegusi norādēs par to, kā piemērojami pasākumi, kuri saista ESI fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību.
- (6) Uz Īriju pašlaik attiecas Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvā daļa, un tai piemēro pārejas noteikumu par pārādu. Valdība savā 2018. gada stabilitātes programmā prognozē, ka nominālais budžeta deficīts 2018. gadā nedaudz samazināsies, proti, līdz 0,2 % no IKP, un pēc tam turpinās pakāpeniski uzlaboties, 2021. gadā sasniedzot pārpalikumu 0,4 % apmērā no IKP. Ir paredzēts no 2019. gada sasniegt vidēja termiņa budžeta mērķi – strukturālo deficītu 0,5 % apmērā no IKP. Saskaņā ar stabilitātes programmu ir paredzams, ka vispārējās valdības pārāda attiecība pret IKP 2018. gadā samazināsies līdz 66 % un 2021. gadā turpinās samazināties līdz 58,7 %. Minēto budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir ticams. Vienlaikus tie pasākumi, kas ir vajadzīgi, lai no 2019. gada sekmētu plānoto deficīta mērķu sasniegšanu, nav pietiekami precizēti.
- (7) Padome 2017. gada 11. jūlijā ieteica Īrijai nodrošināt, ka valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma temps nepārsniegtu 2,4 % 2018. gadā, kas atbilstu gada strukturālajai korekcijai 0,6 % apmērā no IKP. Vienlaikus Padome paziņoja, ka būtu jāņem vērā mērķis panākt fiskālās politikas nostāju, kas palīdz gan stiprināt pašreizējo atlabšanu, gan nodrošināt Īrijas publisko finanšu stabilitāti. Pamatojoties uz Komisijas 2018. gada pavasara prognozi, pastāv risks, ka būs neliela novirze no ieteiktās fiskālās korekcijas 2018. gadā un 2017. un 2018. gadā kopā.
- (8) Īrijai 2019. gadā būtu jāsasniedz tās vidēja termiņa budžeta mērķis. Tas saskaņā ar valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma tempu (2), kas nepārsniedz 5,3 % (3) un kas atbilst gada strukturālajai korekcijai 0,1 % apmērā no IKP. Pamatojoties uz Komisijas 2018. gada pavasara prognozi, tiek prognozēts, ka 2019. gadā strukturālajā bilancē tiks reģistrēts deficīts 0,4 % apmērā no IKP, kas pārsniedz vidēja termiņa budžeta mērķi. Tiek prognozēts, ka Īrija 2018. gadā izpildīs pārejas noteikumu par pārādu un 2019. gadā noteikumu par pārādu. Kopumā Padome uzskata, ka Īrijai jābūt gatavai veikt turpmākus pasākumus, lai nodrošinātu atbilstību Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumiem 2018. gadā, un ir paredzams, ka Īrija ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus 2019. gadā. Ņemot vērā atšķirību starp IKP mērījumiem un iekšzemes ražojumu apjomu Īrijā un saistīto ietekmi uz pārāda attiecību pret IKP, Īrijas pašreizējos cikliskos apstākļus un paaugstinātos ārējos riskus, piesardzīga pieeja būtu izmantot visus neplānotos ieņēmumus, lai vēl vairāk samazinātu vispārējās valdības pārāda attiecību.

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

(2) Valdības neto primāros izdevumus veido kopējie valdības izdevumi, izņemot procentu izdevumus, izdevumus saistībā ar Savienības programmām, kas ir pilnībā izlīdzināti ar ienākumiem no Savienības fondiem, un nediskrecionāras izmaiņas saistībā ar bezdarbnieku pabalstu izdevumiem. Valsts finansētā bruto pamatkapitāla veidošanas līmenis ir izlīdzināts četru gadu laikposmā. Ir ņemti vērā tiesību aktos paredzētie diskrecionārie ieņēmumu pasākumi vai ieņēmumu palielinājumi. Vienreizēji pasākumi gan ieņēmumu, gan izdevumu jomā ir atskaitīti. Izdevumu kritērijs attiecībā uz Īriju atspoguļo korekciju attiecībā uz izaugsmes potenciāla 10 gadu atsaucē likmes traucējumu, kuru radīja ārkārtīgi liels reālā IKP pieaugums 2015. gadā. Ņemot vērā Īrijas iestāžu pieeju 2017. gada budžeta aprēķinos, Komisija izmantoja vidējos 2014. un 2016. gada potenciālās izaugsmes rādītājus.

(3) 2018. gadā izdevumu kritērijs atspoguļo korekciju attiecībā uz izaugsmes potenciāla 10 gadu atsaucē likmes traucējumu, kuru radīja ārkārtīgi liels reālā IKP pieaugums 2015. gadā.

- (9) Publisko finanšu stāvoklis ir vēl vairāk uzlabojies, pateicoties stabilai ražošanas apjoma izaugsmei, tomēr joprojām pastāv ieņēmumu svārstīguma risks, un joprojām ir iespējams ieņēmumus padarīt noturīgākus pret ekonomikas svārstībām un nelabvēlīgiem satricinājumiem. Ierobežojot nodokļu izdevumu tvērumu un skaitu un paplašinot nodokļu bāzi, uzlabotos ieņēmumu stabilitāte, ņemot vērā ekonomikas nepastāvību. Tomēr daži nesenie pasākumi nodokļu jomā ir bijuši vērsti uz samazinājumiem un atvieglojumiem, un, šķiet, ka tie ir vēl vairāk palielinājuši paļaušanos uz ļoti procikliskiem ieņēmumu avotiem. Turklāt Īrijai ir vēl liels potenciāls, lai uzlabotu to, kā tās nodokļu sistēma var palīdzēt īstenot mērķus vides jomā.
- (10) Kā norādīts 2018. gada eurozonas ieteikumā, cīņai pret nodokļu maksātāja agresīvu plānošanas stratēģiju ir būtiska nozīme, lai ierobežotu konkurences izkropļojumus starp uzņēmumiem, nodrošinātu taisnīgu attieksmi pret nodokļu maksātājiem un aizsargātu publiskās finanses. Plašākas ietekmes dēļ, ko dalībvalstīs rada nodokļu maksātāju agresīvas plānošanas stratēģijas, ir vajadzīga valstu politikas koordinēta rīcība, kas papildina Savienības tiesību aktus. Augstais autoratlīdzības un dividendu maksājumu līmenis (procentuāli no IKP) liecina, ka Īrijas nodokļu noteikumus izmanto uzņēmumi, kas nodarbojas ar agresīvu nodokļu plānošanu. Nodokļu ieturēšanas ierobežota piemērošana izejošajiem (proti, no Savienības rezidentiem – trešo valstu rezidentiem) autoratlīdzības un dividendu maksājumiem, ko veic Īrijā bāzēti uzņēmumi, var radīt situāciju, kurā par šiem maksājumiem vispār netiek maksāti nodokļi, ja tiem nepiemēro nodokļus arī saņēmējā jurisdikcijā. Turklāt uzņēmumi var izmantot atsevišķus noteikumus divpusējos nodokļu līgumos starp Īriju un dažām citām valstīm, lai atceltu jauno nodokļu rezidences noteikumu, ko Īrijā ieviesa 2015. gadā, un ir pamatoti veikt turpmāku analīzi par šo jautājumu. Apspriešanas rezultātiem, ko Īrija veica pēc Uzņēmumu ienākuma nodokļa kodeksa neatkarīgā pārskata, būs būtiska nozīme, izstrādājot izsludinātās nodokļu reformas. Komisija pieņem zināšanai pozitīvos pasākumus, kas neseno tikuši paziņoti vai pieņemti (t. i., pasākumus, kas veikti, lai vērstos pret agresīvu nodokļu plānošanu uz vietas; iespējamais aizsardzības pasākums pret minētajām jurisdikcijām, kas nesadarbojas). Pamatojoties uz neseno informācijas apmaiņu, Komisija turpinās savu konstruktīvo dialogu, lai cīnītos pret nodokļu maksātāju agresīvas plānošanas stratēģijām.
- (11) Joprojām pastāv ilgtermiņa fiskālās stabilitātes riski, kas saistīti ar iedzīvotāju novecošanas izmaksām. Īrijā tika ieviesti daži būtiski efektivitātes pasākumi, piemēram, vienošanās ar farmācijas nozari par izmaksu ietaupījumiem, finanšu pārvaldības sistēma un finansējuma sadale pa darbības jomām. Ir veikti arī daži pasākumi, lai uzlabotu primārās veselības aprūpes pieejamību. Tomēr Īrijas veselības aprūpes sistēma ir dārga un saskaras ar daudzām problēmām, ko pastiprina strauja sabiedrības novecošana. Turklāt primārās un sociālās aprūpes pakalpojumi vēl nav spējīgi mazināt pieaugošo spiedienu uz stacionārās aprūpes jaudu un izmaksām. Plānotajai virzībai uz vispārēju veselības aprūpi ir jāsniedz atbalsts ar daudzgadu budžeta plānošanu un izdevumu labāku kontroli. Turklāt tajā ir jāņem vērā konstatējumi, kas izriet no visaptverošas izdevumu pārskatīšanas attiecībā uz veselības aprūpes nozares lietderību un efektivitāti. Turklāt būtu jāapsver primārās aprūpes kā norišu kontrolētājas stiprināšana, lai atslogotu Īrijas pārslogotās slimnīcas. Neraugoties uz virkni reformu, lai ierobežotu valsts pensiju izdevumus, ir paredzams, ka vispārējās pensiju sistēmas deficīts ilgtermiņā ievērojami pieaugs. Lai cīnītos izklāstītā ceļveža par pensiju reformu īstenošanai ir būtiska nozīme, lai stiprinātu Īrijas pensiju sistēmas fiskālo stabilitāti.
- (12) Gadi, kuros pēc ekonomikas lejupslīdes ir bijis zems investīciju līmenis, ir apgrūtinājuši piemērotas infrastruktūras pieejamību tādās jomās kā transports, tīra enerģija, ūdensapgādes pakalpojumi, mājokļi un telekomunikācijas. Pastāvīgs piedāvājuma trūkums, ko papildina aizvien pieaugošais pieprasījums, turpina sekmēt īpašumu cenu pieaugumu. Lai gan nešķiet, ka cenas 2016. gadā bija pārāk augstu novērtētas, bažas rada cenu pieņemamība. Ja netiks novērsti ierobežojumi, kas apgrūtina mājokļu piedāvājumu, tie varētu veicināt nelīdzsvarotības pieaugumu. Apvienojumā ar telpisko plānošanu infrastruktūras uzlabošanai ir izšķiroša nozīme attiecībā uz piemērotu mājokļu piedāvājumu, privātā sektora investīciju veicināšanu, ražīguma pieaugumu un līdzsvarotu reģionālās ekonomikas attīstību. Turklāt infrastruktūras investīcijām tīrā enerģijā, tīrā transportā un sabiedriskā transportā un ūdens pakalpojumos, kā arī pastiprinātiem centieniem atjaunojamās enerģijas un aprites ekonomikas jomā būs būtiska nozīme, lai Īrija veiksmīgi pārietu uz mazoglekļa un vides ziņā noturīgu ekonomiku. Valsts attīstības plāns 2018.–2027. gadam un Valsts plānošanas satvars, kas ir daļa no stratēģijas “Īrija 2040”, būs nozīmīgi soļi pareizajā virzienā, kad tie tiks īstenoti ciešā sadarbībā ar ieinteresētajām personām.
- (13) Pašreizējie klimata pārmaiņu mazināšanas centieni neļaus Īrijai valsts mērogā sasniegt stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus klimata jomā. Tikai nelieli panākumi ir gūti ekonomikas dekarbonizācijas būtiskajās jomās, galvenokārt lauksaimniecības, ceļu transporta un mājokļu nozarē. Tā rezultātā Īrijai būs jāizmanto elastīguma iespējas, lai izpildītu Kopīgo centienu lēmumu, piemēram, jāiepērk apjomi no citām dalībvalstīm. 2017. gadā publicētajās

valsts prognozēs ir uzsvērts, cik apjomīgi papildu centieni ir jāveic: paredzams, ka emisijas saskaņā ar Kopīgo centienu lēmumu (ar kuru nosaka saistošus ikgadējus siltumnīcefekta gāzu emisijas mērķrādītājus dalībvalstīm no 2013. līdz 2020. gadam) palielināsies līdz 2025. gadam, un pēc tam nostabilizēsies tādā līmenī, kas būs nedaudz zem 2005. gada emisijām, pamatojoties uz pašreizējo politiku. Īrija nesēn pieņēma valsts klimata pārmaiņu mazināšanas plānu, kurā izklāstīts ceļvedis virzībai uz mazoglekļa ekonomiku un saskaņotu sistēmu, lai risinātu pastāvošās problēmas enerģētikas nozarē. Tomēr pašreizējais plāns piedāvā maz konkrētu jaunu klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumu. Valsts plānošanas satvarā ir arī klimata komponente, atzīstot, ka atbilstoša telpiskā plānošana būs viens no izšķirošiem klimata pārmaiņu mazināšanas faktoriem, ņemot vērā to, ka iedzīvotāji ir ļoti izklaidēti un Īrijā ir tikai dažas lielas pilsētu teritorijas, kas visas saskaras ar būtiskām sastrēgumu un sabiedriskā transporta problēmām. Visbeidzot, valsts attīstības plānam 2018.–2027. gadam un tā efektīvai īstenošanai būs izšķiroša nozīme ekonomikas dekarbonizācijā. Šis plāns būtībā noteiks, cik lielā mērā šie papildu līdzekļi ir mobilizēti enerģētikas nozares dekarbonizācijai, atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanai un sabiedriskā transporta un energoefektivitātes uzlabošanai.

- (14) Īrijā joprojām problēma ir iekļaujošas izaugsmes nodrošināšana. Bezdarba līmenis 2017. gadā samazinājās līdz 6,7 %, bet atsevišķas iedzīvotāju grupas joprojām ir lielā mērā nošķirtas no darba tirgus un ir sociāli atstumtas. Sociālās aizsardzības un nodokļu sistēmas ļoti efektīvi mazina nabadzību un nevienlīdzību, un Īrija ir veikusi pasākumus, lai stimulētu nodarbinātību, pakāpeniski samazinot pabalstus un papildu maksājumus. Īrijas noturīgi lielais to cilvēku īpatsvars, kuriem draud nabadzība vai sociālā atstumtība, ir saistīts ar augsto to cilvēku īpatsvaru, kuri dzīvo mājāsaimniecībās ar zemu darba intensitāti (šis rādītājs gandrīz divreiz pārsniedz Savienības vidējo rādītāju un ir augstākais Savienībā – 18,2 % salīdzinājumā ar 10,5 % 2016. gadā). Tas jo īpaši attiecas uz viena vecāka mājāsaimniecībām. Gandrīz trīs ceturtdaļas no cilvēkiem, kuri Īrijā nestrādā, ir neaktīvi. Gan bērnu, gan vispārējais to cilvēku īpatsvars, kuriem draud nabadzība vai sociālā atstumtība, 2016. gadā nedaudz samazinājās, taču tas joprojām ir augstāks nekā vidēji Savienībā. Tādēļ Īrijai ir pilnībā jāīsteno savs rīcības plāns attiecībā uz bezdarbnieku mājāsaimniecībām, tostarp uzlabojot integrētu atbalstu personām, kuras ir visvairāk attālinātas no darba tirgus. Sociālo mājokļu piedāvājumam ir jāvelta nepārtraukta uzmanība, lai īstenotu vērienīgos mērķus un apmierinātu lielo pieprasījumu.
- (15) Cenas ziņā pieņemamas pilna laika un kvalitatīvas bērnu aprūpes pieejamība joprojām ir problēma. Saskaņā ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas datiem bērnu aprūpes izmaksas Īrijā (attiecībā pret algām) 2015. gadā vientuļajiem vecākiem bija vislielākās Savienībā, bet pāriem – otras lielākās Savienībā. Augstās bērnu aprūpes izmaksas var būt šķērslis, lai piekļūtu algotam darbam, jo īpaši mājāsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, tostarp vienvecāku mājāsaimniecībām. Tas negatīvi ietekmē sieviešu nodarbinātības līmeni, kas 2016. gadā bija 65,4 % – tuvu Savienības vidējam rādītājam. Parlamentā beigām tuvojas darbs, kas saistīts ar likumu par vienotu, cenas ziņā pieņemamu bērnu aprūpes sistēmu. Jau tagad kļūst acīmredzams, ka tā ieviešana kavēsies. Bērnu aprūpes pakalpojumu sniegšanas kvalitāti jo īpaši sekmē arī iniciatīvas personāla stabilu kvalifikāciju nodrošināšanai.
- (16) Atšķirības starp zemas, vidējas un augstas kvalifikācijas darba ņēmēju nodarbinātības rādītājiem 2016. gadā bija vienas no augstākajām Savienībā, un mazkvalificēta darbaspēka nodarbinātības līmenis ir par 10 procentpunktiem zemāks nekā pirms ekonomikas krīzes. Tā rezultātā un saistībā ar ekonomiskās aktivitātes izmaiņām prasmju neatbilstība un prasmju deficīts vairākās jomās kļūst arvien redzamāks. Tas pastiprina nepieciešamību paātrināt prasmju pilnveidošanas un pārkvalificēšanās politikas virzienus un pasākumus. Īrijā ir jo īpaši zema dalība mūžizglītībā starp mazkvalificētiem nodarbinātajiem, kas padara tos neaizsargātus pret izmaiņām darbaspēka pieprasījumā. Īrijā ir kopumā viens no zemākajiem digitālo prasmju līmeņiem Savienībā, kas ir krasā kontrastā ar Īrijas augstākās izglītības sistēmu pabeigušo zinātnes, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas absolventu augsto īpatsvaru. Īrijā arī ir viens no zemākajiem personu ar invaliditāti nodarbinātības līmeņiem Savienībā.
- (17) Ražīguma pieaugumu Īrijā galvenokārt virza starptautiski uzņēmumi. Pieaug produktivitātes rādītāju atšķirība starp šiem uzņēmumiem un Īrijas vietējiem uzņēmumiem – galvenokārt mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Dažu starptautisko uzņēmumu augstā starptautiskā mobilitāte un pašreizējās neskaidrības var ilgākā laikposmā apdraudēt Īrijas ekonomikas stabilitāti un noturību. Jaunākie pētījumi liecina, ka Īrijai piederoši uzņēmumi ierobežotā apmērā izmanto Īrijā esošo starptautisko uzņēmumu veikto darbību plašāko ietekmi un ieguvumus attiecībā uz ražīguma pieaugumu, inovācijām un eksporta sniegumu. Tomēr no starptautisko uzņēmumu plašākas ietekmes labumu gūst tie Īrijas uzņēmumi, kas īsteno pētniecības un izstrādes centienus. Publiskā sektora stimulēšana veikt pētniecību un izstrādi un kvalificētu darbinieku pieejamības palielināšana Īrijas mazajiem un

vidējiem uzņēmumiem veicinātu jaunu tehnoloģiju ieviešanu šajos uzņēmumos. Turklāt, kā to atkārtoti norādījusi Īrijas Valsts konkurētspējas padome, Īrijas uzņēmumu konkurētspējas nodrošināšanai ir jāierobežo konkrētu ieguldījumu un jo īpaši juridisko izmaksu pieaugums. Šķēršļi juridisko pakalpojumu tirgū joprojām ir problēma, kas kavē konkurenci un palielina izmaksas pakalpojumu saņēmējiem. Tie skar galvenokārt mazos uzņēmumus, jo tie palielina tiesvedības izmaksas. Attiecībā uz jauno Juridisko pakalpojumu regulējuma aktu vēl nav ieviesti īstenošanas akti. Sabiedriskā apspriešana, kas ir priekšnoteikums, lai īstenotu tiesību aktus, ir ievērojami aizkavējusies.

- (18) Kaut arī Īrijas finanšu sektors virzās uz ilgtspējīgu atveseļošanu, iepriekšējās problēmas joprojām rada ierobežojumus. Lai gan Īrija turpināja sekmīgi samazināt ieņēmumus nenesošus aizdevumus, to attiecība pret kopējiem bruto aizdevumiem (11,2 % 2017. gada septembrī) joprojām ir viena no augstākajām Savienībā. Pārmērīgi liels parāds, tirgus koncentrācija un paaugstinātā nenoteiktība dažās eksporta nozarēs negatīvi ietekmē mazo un vidējo uzņēmumu joprojām vājo pieprasījumu pēc kredītiem. Ir būtiski samazināt ilgtermiņa maksājumu kavējumus, no kuriem tādi maksājumu kavējumi, kas pārsniedz vairāk nekā divus gadus, veido apmēram 60 % no kopējiem hipotēku parādiem 2017. gadā. Ilgtermiņa maksājumu kavējumu samazināšana arī varētu palīdzēt risināt pārmērīgi liela parāda problēmu, kas mazina stimulus uzņēmumiem, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, produktīvāk izmantot kredītus. Lai gan Īrijas Centrālā banka savā 2017. gada ceturktā ceturkšņa ziņojumā par kavētiem maksājumiem saistībā ar mājokļu hipotēkām un atsavināšanu (*Report on Residential Mortgage Arrears and Repossessions*) ir norādījusi, ka attiecībā uz aptuveni 87 % no pārstrukturētajiem hipotekārajiem aizdevumiem tiek ievērota nosacījumu izpilde, tā ir uzsvērusi, ka tādai pārstrukturēšanai, kas ietver pagaidu maksājuma samazinājumu, ir īpaši raksturīga atkārtota saistību neizpilde. Atsavināšanas un norakstīšanas – kā galēju līdzekļu – dzīvotspēju varētu uzlabot un papildināt ar spēcīgu patērētāju tiesību aizsardzības regulējumu, saglabājot pozitīvās norises attiecībā uz sekundārā tirgus aizdevumu pārdošanu un aizdevumu pārstrukturēšanas risinājumu ilgtspēju.
- (19) Komisija 2018. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Īrijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un to publicējusi 2018. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2018. gada stabilitātes programmu, 2018. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Īrijai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas nodrošināšanā Īrijā, bet arī to, cik lielā mērā tās atbilst Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā vajadzību nostiprināt Savienības vispārējo ekonomikas pārvaldību, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (20) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2018. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums ⁽¹⁾ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā turpmāk.
- (21) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2018. gada valsts reformu programmu un 2018. gada stabilitātes programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti turpmāk minētajā 1.–3. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Īrijai 2018. un 2019. gadā rīkoties šādi.

1. Panākt vidēja termiņa budžeta mērķi 2019. gadā. Izmantot neplānotos ieņēmumus, lai ātrāk samazinātu vispārējās valdības parāda attiecību. Ierobežot nodokļu izdevumu tvērumu un skaitu un paplašināt nodokļu bāzi. Risināt problēmas ar gaidāmo izdevumu pieaugumu, kas saistīts ar iedzīvotāju novecošanu, uzlabojot veselības aprūpes sistēmas izmaksu lietderību un cenšoties īstenot iecerētās pensiju reformas.
2. Nodrošināt valsts attīstības plāna laicīgu un efektīvu īstenošanu, tostarp attiecībā uz tīru enerģiju, transportu, mājokļiem, ūdensapgādes pakalpojumiem un cenas ziņā pieņemamu, kvalitatīvu bērnu aprūpi. Par prioritāti noteikt darbaspējīgā vecuma pieaugušo iedzīvotāju prasmju pilnveidi, īpašu uzmanību pievēršot digitālajām prasmēm.

⁽¹⁾ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.

3. Veicināt Īrijas uzņēmumu un jo īpaši mazo un vidējo uzņēmumu ražīguma pieaugumu, stimulējot pētniecību un inovāciju ar mērķtiecīgu politiku, tiešākiem finansējuma veidiem un stratēģiskāku sadarbību ar ārvalstu starptautiskiem uzņēmumiem, publiskiem pētniecības centriem un universitātēm. Izmantojot sekundāros tirgus, veicināt ilgtermiņa maksājumu kavējumu ātrāku un noturīgu samazinājumu, pamatojoties uz iniciatīvām attiecībā uz neaizsargātām mājsaimniecībām un vajadzības gadījumā izmantojot neatgūstamu riska darījumu norakstīšanu.

Briselē, 2018. gada 13. jūlijā

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
H. LÖGER
